

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

Справка за получените предложения и коментари на заинтересованите лица по проект на Насоки за кандидатстване по процедура BG16RFOP001-6.002 „Развитие на туристически атракции“ и степента им на отразяване от Управляващия орган на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г.

Данни на подателя	Коментар/Предложение	Становище на УО на ОПРР 2014-2020
Община Пловдив	<p>Във връзка с публикуван Проект на насоки за кандидатстване по процедура BG16RFOP001-6.002 „Развитие на туристически атракции“, по ОПРР 2014-2020, бихме желали да отправим следните коментари, свързани с подготовката на проектно предложение по същата:</p> <ol style="list-style-type: none">1. В точка 15.1 Допустими разходи на 18 стр. в Проекта на насоки за кандидатстване вероятно е допусната техническа грешка в изречението „Разходите са допустими за финансиране, ако са направени от бенефициента и са платени между 1 януари 2014 г. и 31 декември 2023 г.“2. Предвид изложеното в Проекта на насоки за кандидатстване не е видно дали е допустимо извършване на дейности по ЗОП и разходи касаещи проектното предложение преди подписване на договора за безвъзмездна финансова помощ.3. В Проекта за насоки за кандидатстване не е изрично посочено дали интервенциите по проекта трябва да се извършват само по един обект или е допустимо да се работи по група от обекти с оглед изграждане на цялостен и комплексен туристически маршрут.4. В точка 3 страница 9 е посочено, че е необходимо да се извърши анализ на потенциала на операцията да генерира нетни приходи. Допустими ли са разходите за извършване на такъв социално-икономически анализ преди сключване на договора за БФП?	<ol style="list-style-type: none">1. В т.15.1 не е допусната техническа грешка. Съгласно чл. 3 от ПМС № 189/28.07.2016 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от ЕСИФ, за програмен период 2014-2020 г. „Разходите са допустими за финансиране, ако са направени и са платени от бенефициентите между 1 януари 2014 г. и 31 декември 2023 г.“2. В т.14 от проекта на Насоки за кандидатстване е описано, че „Бенефициентът има право да сключва договори с изпълнители за осъществяването на дейности по проекта. При избора на изпълнител бенефициентът спазва чл. 49, ал. 2 от Закона за управление на средствата от ЕСИФ (ЗУСЕСИФ)“. Чл. 49, ал. 2 от ЗУСЕСИФ прави препратка към Закона за обществените поръчки. <p>По отношение на разходи, извършени преди подписване на договора за БФП, същите са допустими при спазване на разпоредбите на действащото европейско и национално</p>

		<p>законодателство.</p> <p>3. В проекта на Насоки за кандидатстване е записано, че всеки проект (комбинация от БФП и финансови инструменти, в т.ч. приходогенериращите дейности, финансирани от финансовия инструмент) трябва да включва както дейности за реставрация и консервация на дадения обект на културното наследство от национално и световно значение, така и всички останали идентифицирани допустими дейности, които ще доведат до формиране на цялостен, интегриран жизнеспособен туристически продукт. В проекта на Насоки не е включено изискване за кандидатстване само с един или задължително с няколко обекта на интервенция. Заложено е изискване, че минимум една недвижима културна ценност, включена в проектното предложение, следва да попада в категория „национално“ или „световно“ значение съгласно чл. 50, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за културното наследство.</p> <p>4. Предвид че проектите включват комбинирано финансиране с БФП и финансов инструмент, в т.3 е подробно описана процедурата по кандидатстване, която включва изготвянето на бизнес план. В тази връзка, съгласно изискванията на Насоките за кандидатстване не е допустимо за финансиране с БФП извършване на разходи за социално-икономически анализ.</p>
Община Пирдоп	Във връзка с предстоящо обществено обсъждане на процедура BG16RFOP001-6.002 „Развитие на туристически атракции“, насрочено за 23.02 т.г. и желанието на община Пирдоп да вземе участие чрез проект, предвиждащ консервационно-реставрационни работи за обект - Еленска базилика, искаме да отправим предложение за корекция на настоящия вариант на горепосочената процедура.	С оглед осигуряването на по-голяма гъвкавост от страна на финансовите посредници за предлагане на проектни предложения за комбинирано финансиране с БФП и финансов инструмент и с цел разширяване на възможностите на бенефициентите – публични органи, за

	<p>Еленският храм е паметник на културата - обект с национално значение и представлява руини на унищожен, укрепен манастирски комплекс с внушителна раннохристиянска базилика, която е ценен пример за преходна форма между базиликалната и кръстокуполната композиция и конструкция - изключително и рядко срещано явление в храмовата архитектура. Последните реставрационни действия върху комплекса са извършвани през 70-те години на миналия век. Към момента състоянието на зидовете на базиликата и ограждащата я крепостна стена с кули е тежко, колоните са съборени, а останките от кръщелната и други сгради са обрасли и засипани.</p> <p>Съгласно т.9 „Минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурата“, от проекта на насоки за кандидатстване по процедура на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG16RFOP001-6.002 „Развитие на туристически атракции“, максималния размер на помощта предвидена за обекти от национално значение е 9 779 150.00 лв., като безвъзмездната финансова помощ може да бъде максимум 50% от допустимите по проекта разходи.</p> <p>Както бе описано по-горе, състоянието на Еленската базилика е много тежко и за привеждането му в атрактивен вид, който да притежава капацитет за привличане на солиден туристопоток, ще са необходими средства много близки до максимално заложените за проекта по процедура BG16RFOP001-6.002 „Развитие на туристически атракции“. От община Пирдоп искаме да изразим своето притеснение, свързано с практическата невъзможност за подсигуриране на толкова сериозна инвестиционна сума като съфинансиране на подобно проектно начинание. Ние сме убедени, че така поставени, финансовите параметри на процедурата биха възпрепятствали не само нашата проектна инициатива, а и тези на много други обекти с висока културна стойност и потенциал за генериране на туристически продукти, чието състояние и значение е сходно с това на Еленската базилика.</p> <p>В допълнение, размерите на задълженията, които ще бъдат генерирани дългосрочно в общинския бюджет по финансовия инструмент, чрез който община Пирдоп следва да осигури частта от разходите извън БФП (по предвидената комбинирана процедура) са непосилен финансов ангажимент за нас, на фона на налагащият се модел за фискална децентрализация между централните и местните органи на властта, на принципа на дълговото</p>	<p>кандидатстване по процедурата (вкл. за поемане на задължения – кредити) е взето решение за увеличаване на размера на максимално допустимия размер на БФП на ниво проект от 50% на 85%, което е отразено в текста на Насоките за кандидатстване.</p>
--	---	--

	<p>финансиране.</p> <p>В тази връзка от Община Пирдоп отправяме предложение за корекция, в т.9 „Минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурата“, от проекта на насоки за кандидатстване по процедура на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG16RFOP001-6.002 „Развитие на туристически атракции“. Желаната от нас промяна е свързана с посочените проценти БФП и съфинансиране от бенефициента, като предложението ни е да се направи логически паралел между съфинансирането от ЕФРР (85%) и националното съфинансиране (15%), от една страна, и изискванията по настоящата процедура от друга. По този начин Безвъзмездната финансова помощ за проектно предложение да бъде 85% а съфинансирането от бенефициента - 15%.</p> <p>С оглед на реалния потенциал за утвърждаване като предпочитана туристическа дестинация, на уникалната от историческа, културна и архитектурна гледна точка Еленска базилика и предвид сходното състояние на много български паметници на културата, с национално и световно значение, се надяваме, да вземете под внимание нашето предложение за корекция на проекта за процедура на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG16RFOP001-6.002 „Развитие на туристически атракции“.</p>	
НСОРБ	<p>Във връзка с публикуван за публично обсъждане проект на Насоки за кандидатстване по горе посочената процедура, приложено Ви изпращаме обобщени коментари и бележки на общините:</p> <p>I. Общи коментари и предложения:</p> <p>1. Заложено изискване не повече от 50% от стойността на проектите да се предоставят под формата на безвъзмездна финансова помощ (БФП) ще е съществена пречка пред потенциалните кандидати общини, т.като дейностите обект на подкрепа не предполагат пряка и бърза възвращаемост на вложените средства. Големият дял на ресурса, който ще трябва да заемат от финансовия посредник, ще ги възпре от кандидатстване по процедурата. Твърде възможно е и нормативно определения срок от 10 години, за който могат да се предоставят за стопанисване и управление обектите от световно и национално значение, да не е достатъчен за осигуряването на възвращаемост на инвестициите. За да може да се реализират целите на процедурата и да се подкрепи развитието на</p>	<p>I. Общи коментари и предложения:</p> <p>1. С оглед осигуряването на по-голяма гъвкавост от страна на финансовите посредници за предлагане на проектни предложения за комбинирано финансиране с БФП и финансов инструмент и с цел разширяване на възможностите на бенефициентите – публични органи, за кандидатстване по процедурата (вкл. за поемане на задължения – кредити) е взето решение за увеличаване на размера на максимално допустимия размер на БФП на ниво проект от 50% на 85%, което е отразено в текста на Насоките за кандидатстване.</p> <p>2. Към настоящия момент „Фонд мениджър на</p>

	<p>конкурентноспособни туристически атракции, считаме че е необходимо дела на БФП за всеки конкретен проект да се определя от анализ на разходите и ползите по утвърдената за това методология и при доказана нужда, същият да се увеличи съобразно нуждите на конкретния проект.</p> <p>2. При кандидатстването за комбинираната подкрепа е необходимо реално да се въведе анонсирания принцип по „обслужване на едно гише“ (стр.9 от Насоките), под който се разбира комплексно обслужване на едно място. Процедурата от проекта на Насоките, включваща различни стъпки като: депозиране на проект и бизнес план пред финансов посредник и оценката им, последващо кандидатстване пред Управляващия орган (УО) с проектно предложение, при това неясно същото аналогично ли е на проекта, депозиран пред посредника и съответна нова оценка, не кореспондира с принципа на едното гише. В тази връзка, следва да се преразгледат описаните конкретни стъпки, като на потенциалните кандидати се предложи ясна, бърза и максимално облекчена процедура, включително по оценка чрез ИСУН 2020 от посредника и УО.</p> <p>Считаме и че за да се добие цялостна представа за проектния цикъл е необходимо успоредно да се коментират Насоките за кандидатстване е правилата и изискванията на финансовия посредник.</p> <p>3. Подходящо е процедурата да подкрепя приоритетно интегрирани и комплексни проектни предложения, включващи едновременно интервенции в обект от световно и национално значение или в няколко обекта от национално значение, териториално концентрирани в рамките на една туристическа дестинация или регион. По този начин ще се постигнат целите на Стратегията за устойчиво развитие на туризма за силен бранд на дестинацията и цялостно устойчиво развитие и функциониране на обектите. В тази връзка следва да се посочи, че заложеното изискване за надграждане на мерки, финансирани от ОПРР 2007-2013 г., където е приложимо е напълно резонно.</p> <p>4. Удачно е да се дадат разяснения на съкращения като „ФГР“ и на понятия като „туристически локализации“.</p> <p>II. Коментари и бележки по Условието за кандидатстване:</p> <p>1. Стр.13, т.9 „Минимален и максимален размер на БФП по процедурата“:</p>	<p>финансовите инструменти в България“ ЕАД провежда процедура по избор на финансови посредници. В тази връзка, след избиране на финансовите посредници, УО на ОПРР, съвместно с тях, ще разработи по-детайлна процедура по кандидатстване относно проектите с комбинирано финансиране. Посочената процедура ще бъде съобразена с изискванията на финансовите посредници и УО на ОПРР и ще облекчава максимално бенефициентите и крайните получатели по отношение на изискуемите документи и др. В допълнение, към настоящия момент системата ИСУН 2020 не разполага с функционалност, която да позволява подаване и оценка на проектно предложение, включващо комбинирано финансиране, както и не дава възможност за едновременно подаване на информация към УО на ОПРР 2014-2020 и финансовите посредници.</p> <p>По отношение на добиването на цялостна представа за проектния цикъл по отношение на кандидатстването и оценката на проектни предложения, включващи комбинирано финансиране, след официалното обявяване на процедурата УО на ОПРР 2014-2020, съвместни с ФМФИБ ще организира информационни дни с потенциалните бенефициенти.</p> <p>3. Предвид че първоначална оценка на проектните предложения се извършва от страна на финансовия посредник на база на бизнес плана, УО на ОПРР 2014-2020 няма как да подкрепя приоритетно определени обекти или проекти. В случай че проектно предложение включва повече от един обект от национално значение или комбинира</p>
--	--	--

<p>Посочен е максимален размер на БФП, съгласно вида обект - от световно или национално значение. В унисон с коментарите ни по-горе, е подходящо да се посочи ресурс за комплексни проектни предложения, например включващи обекти от двата вида или няколко обекта от национално значение. В тази връзка и ролята на партньорите, която е сведена само до участие в дейности за развитие на регионални туристически продукти, следва да се преосмисли, т.е. да се създаде възможност за равнопоставено партньорство при инфраструктурни интервенции в няколко и различни вида обекти, стопанисвани от различни институции;</p> <p>2. Стр.13, т. 13 „Допустими дейности”: предлагаме следните допълнения към неинфраструктурните дейности:</p> <p>2.1. Подпомагане създаването на иновационни и конкурентоспособни туристически продукти на база съчетаването на различни видове алтернативен туризъм - културно-исторически, поклоннически, винен, кулинарен, еко и др.;</p> <p>2.2. Подпомагане създаването на нови експозиции, пърформанси, туристически анимации и др. допринасящи за културно-познавателното ограмотвяване на български и чуждестранни туристи.</p> <p>3. Стр.19 , т.„Преки допустими разходи”:</p> <p>3.1. Необходимо е описанието на раздела са се съобрази с изискванията на чл.59, ал.2 от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове, където се указва, че за всяка процедура по програмата се определят: допустимите категории разходи и максималните им размери, ако има такива, както и при проекти, които генерират приходи - методът, по който нетните приходи се приспадат от разходите за проекта.</p> <p>3.2. Заложено е изискване със средства от БФП да могат да се финансират само разходи за строително-монтажни работи. В тази връзка е необходимо да се разясни кои от изброените допустими дейности, отговарят на това изискване, напр. включват ли се консервационно-реставрационните работи, които са специфичен тип работи за тези обекти.</p> <p>С оглед на факта, че дейностите за информация и комуникация по проекта са задължителни, както и авторския и строителния надзор, включително таксите за въвеждане в експлоатация, проектиране и т.н., предлагаме те също да са обект</p>	<p>обект от национално и световно значение, същият би могъл да бъде по-жизнеспособен и по този начин да успее да отговори на изискванията на процедурата. В допълнение, основната цел на процедурата е развитие на туристически атракции, които са приходогенериращи и жизнеспособни с оглед гарантиране на устойчивост на инвестицията във времето.</p> <p>4. УО приема предложението и съответните съкращения са включени в Насоките за кандидатстване. Понятието „туристически локализации“ е заменено в Насоките за кандидатстване с оглед уеднаквяване на използваната терминология.</p> <p>II. Коментари и бележки по Условието за кандидатстване:</p> <p>1. Максималният размер на помощта за проектно предложение, включващо както обект от световно значение, така и обект от национално значение, съответства на максималния размер на помощта за проект с обект от световно значение. Посоченото е уточнено в Насоките за кандидатстване, предвид че в текста на ОПРР 2014-2020 е записано, че по приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“ ще бъдат подпомагани само дребномащабни проекти за културен и устойчив туризъм съгласно чл. 3, пар. 1, буква д) от Регламент № 1303/2013 г. В тази връзка, в процеса на съгласуване на проекта на Насоки беше уточнена ролята и възможностите за участие на партньорите при изпълнение на проектните предложения по процедурата, поради което е ревизиран текстът на точка 12 „Допустими партньори“ от Насоките за кандидатстване като е</p>
--	--

	<p>на подкрепа от БФП. В противен случай следва да се финансират от финансовия посредник, а на практика са дейности, които не са свързани с генериране на приходи.</p> <p>4. Стр. 24, „Минимален и максимален срок за изпълнение на проекта“: Посочен е максимален срок за изпълнение на проект от 24 месеца. Критериите за оценка дават широка възможност за кандидатстване с технически/работни проекти, с идейни проекти и на инженеринг. С оглед на това е необходимо в проекта на Насоките да се разясни проектната готовност, като със същата се съобрази и срока за изпълнение на проекта. Срок от 24 месеца за изпълнение на проект изискващ съгласувателни процедури и подготовка на пълна техническа документация е твърде кратък и недостатъчен за реализацията на широкия кръг от дейности, заложи в проекта на Насоките;</p> <p>5. Стр.35, т. 20 „Критерии и методика за оценяване на проектните предложения“:</p> <p>5.1. В критерият по т. 1.19. се оценява коректността на вида и размера на разходите за организация и управление. В т.15 „Категории разходи, допустими за финансиране“, такива не са посочени като допустими. В тази връзка, следва да се уточни допустимостта им;</p> <p>5.2. В критерият по т.1.20. се оценява спазването на процентните ограничения на разходите съгласно Насоките за кандидатстване. В т.15 „Категории разходи, допустими за финансиране“ процентно ограничение на разходите не е посочено, Сходно на коментара ни по-горе и това изискване следва да се разясни;</p> <p>5.3. В критерият за техническа и финансова оценка по т.2.7 се проверява съответствието на финансова обосновка за реалистичност с пазарните цени за всеки разход в бюджета на проектното предложение. С оглед на факта, че финансовият посредник ще извършва оценка по отношение на допустимостта, целесъобразността и ефективността на разходите, предлагаме критерия да се заличи.</p>	<p>описано, че при кандидатстването за БФП не се допуска участието на партньори, а партньори могат да участват при кандидатстването пред финансовия посредник.</p> <p>2. Допустимите дейности по процедурата са ясно разписани съгласно одобрения от ЕК текст на ОПРР 2014-2020. Посочените от Вас допълнения попадат в изброените допустими дейности без да е необходимо да бъдат изрично описвани.</p> <p>3.1.Точка 15.1 „Допустими разходи“ от Насоките за кандидатстване, включваща информация за „Преки допустими разходи“, е съобразена с изискванията на чл.59, ал.2 от Закона за управление на средствата от ЕСИФ, предвид че са определени допустимите категории разходи по процедурата. По отношение на необходимата информация за проекти, които генерират приходи, в точка 3.1 „Правила по отношение на проекти, генериращи приходи“ е записано, че тъй като размерът на БФП за проектните предложения по процедурата се определя от финансовия посредник, то изискванията на чл. 61 от Регламент № 1303/2013 г. са неприложими.</p> <p>3.2. В случай че консервационно-реставрационните работи включват извършване на СМР дейности, то разходите за същите са допустими за финансиране и посоченото е уточнено в Насоките за кандидатстване. В допълнение, в Насоките за кандидатстване е предвидено в случай че размерът на БФП (съгласно документа относно структурата на финансирането на проекта и необходимия размер на БФП) е по-голям от стойността на допустимите разходи за СМР, по изключение, в разходите,</p>
--	--	---

		<p>финансирани от БФП, могат да бъдат включени и разходи за доставка на оборудване/ обзавеждане.</p> <p>4.В Насоките за кандидатстване е уточнено, че на етапа на кандидатстване пред финансов посредник всеки кандидат следва да разполага със съгласувани съгласно чл. 83 от Закона за културното наследство задание за проектиране или писмено становище съгласно чл. 84 от Закона за културното наследство, издадено от Министерство на културата.</p> <p>В допълнение, предвид че по процедурата чрез БФП ще бъдат финансирани само разходи за СМР и разходи за доставка на оборудване и обзавеждане, то срокът на проектните предложения включва само изпълнението на съответните дейности (за СМР и доставка на оборудване и обзавеждане).</p> <p>5. Критериите по процедурата са прецизирани след финализиране на изискванията в Насоките за кандидатстване и приложенията към тях и измененията са одобрени от членовете на КН на ОПРР 2014-2020 на проведена писмена процедура. Съответно критерии 1.19 и 1.20 са отпаднали в съответствие с изискванията в Насоките за кандидатстване.</p>
Община Варна	<p>Във връзка с публично обсъждане на проекта на Насоки за кандидатстване по процедура на директно предоставяне за безвъзмездна финансова помощ по Приоритетна ос 6: „Регионален туризъм“ BG16RFOP001-6.002 „Развитие на туристическите атракции“ изразяваме следното становище:</p> <p>1. Към допустимите разходи, финансирани в рамките на процедурата не са включени разходи за: одит на проекта, строителен и авторски надзор, организация и управление, подготовка на тръжни документации, подготовка на</p>	<p>1.и 2. Насоките за кандидатстване по процедурата не предвиждат посочените разходи да са допустими за финансиране с БФП, поради което не</p>

	<p>бизнес-план - необходим за кандидатстване пред финансов посредник и др.</p> <p>2. Във връзка с определените допустими разходи, <u>не е посочено ограничение за размера на съответните бюджетни пера</u>: информация и комуникация; одит на проекта; организация и управление; подготовка на бизнес-план - необходим за кандидатстване пред финансов посредник; подготовка на тръжни документации и др.</p> <p>3. С оглед приоритетите, посочени в т.13, стр.13 „Допустими дейности на ниво комбинирана подкрепа“ /БФП и ФИ/, предлагам да бъдат направени следните допълнения към неинфраструктурните дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подпомагане на създаването на иновационни и конкурентоспособни туристически продукти на базата на различни видове алтернативен туризъм – културно-исторически, поклонически, винен, кулинарен, еко и др. - Подпомагане създаването на нови експозиции в това число пърформанси, туристически анимации и др., допринасящи за привличането и културно-познавателното ограмотяване на по-голям брой български и чуждестранни туристи. 	<p>са включени като такива и не са определени процентни ограничения.</p> <p>3. Допустимите дейности по процедурата са ясно разписани съгласно одобрения от ЕК текст на ОПРР 2014-2020. Посочените от Вас допълнения попадат в изброените допустими дейности без да е необходимо да бъдат изрично описвани.</p>
<p>„Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД</p>	<p>Във връзка с Ваш изх. номер 99-00-6-97/2 от 29.01.2018 г. относно публикуван проект на Насоки за кандидатстване по процедура за директно предоставяне на БФП по приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“ на ОПРР 2014-2020, ФМФИБ извърши преглед на Насоките, с оглед на тяхното значение за изпълнението на финансовия инструмент Фонд за градско развитие, в областта на комбинирана подкрепа за културното наследство.</p> <p>На базата на детайлния преглед, представяме коментари и предложения за промени в проекта на Насоки, както следва:</p> <p>1. Относно предвиденото ограничение на размера на БФП на проектно ниво</p> <p>В т. 9. от Насоките е предвидено, че размерът на БФП може да бъде „не повече от 50%“ от посочения таван на финансирането по всеки проект.</p> <p>В Таблица 8: Измерение 2 Форма на финансиране към Приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“ на Оперативна програма „Региони в растеж“ е предвидено разпределение на ресурса за БФП и за ФИ в съотношение 50:50</p>	<p>1.С оглед осигуряването на по-голяма гъвкавост от страна на финансовите посредници за предлагане на проектни предложения за комбинирано финансиране с БФП и финансов инструмент и с цел разширяване на възможностите на бенефициентите – публични органи, за кандидатстване по процедурата (вкл. за поемане на задължения – кредити) е взето решение за</p>

	<p>единствено на ниво приоритетна ос. Считаме, че механичното пренасяне на това разпределение и на проектно ниво крие опасността да компрометира цялата концепция за предоставяне на комбинирано финансиране по ПО 6.</p> <p>Във връзка с предвидената в програмата комбинирана подкрепа и въз основа на клауза 2.4.2 от Финансовото споразумение с УО, на 27.02.2017 г. бяха приети Детайлни правила за предоставяне на съвместна подкрепа чрез финансови инструменти (ФИ) в комбинация с безвъзмездна финансова помощ (БФП). Детайлните правила бяха разработени съвместно с УО на ОПРР, на базата на механизма, предвиден в Инвестиционната стратегия и Бизнес плана към Финансовото споразумение.</p> <p>Детайлните правила са приложими и за проекти за културно наследство по приоритетна ос 6. Правилата предвиждат финансовият посредник да извършва оценка на проектното предложение и бизнес плана и да дава конкретно заключение относно необходимостта и размера на допълващата БФП, с оглед осигуряване на жизнеспособност на проекта.</p> <p>Този подход е въведен в Детайлните правила в съответствие с текста от Приоритетна ос 6 на ОПРР 2014-2020 (стр.137), съгласно който „проектите ще могат да бъдат финансирани с финансови инструменти, както и с комбинация от БФП и финансови инструменти, в зависимост от бизнес плана на съответния проект.“</p> <p>В Детайлните правила изрично е регламентирано, че проектите се финансират изцяло с подкрепа чрез ФИ, когато проектът има достатъчно потенциал за възвръщаемост на инвестициите. В този смисъл е резонно да се допусне финансиране на проекти с преобладаващо финансиране чрез БФП и да се проследява спазването на съотношението на ФИ и БФП на ниво приоритетна ос, а не на ниво проект.</p> <p>Ограничение на дела на БФП на проектно ниво не е било предлагано от УО на ОПРР или дискутирано нито по време на разработването на Детайлните правила, нито в преговорния процес за подписване на Финансово споразумение с ФМФИБ във връзка с изпълнението на ФГР. Ограничение на дела на БФП не присъства и в Техническата спецификация към обществената поръчка за избор на финансови посредници за фондовете за градско развитие, която беше съгласувана с УО на ОПРР, като представените коментари в писма 99-00-6-</p>	<p>увеличаване на размера на максимално допустимия размер на БФП на ниво проект от 50% на 85%, което е отразено в текста на Насоките за кандидатстване.</p>
--	---	---

855/05.09.2017 г., 99-00-6-855/19.09.2017 г. и 99-00-6-855/09.10.2017 г. бяха надлежно отразени. С оглед на това че обществената поръчка е обявена на 21.10.2017 г. и заявленията на участниците са в процес на разглеждане, промени по техническата спецификация не могат да бъдат напасяни.

Всяко изменение на условията, при които кандидатите са подали заявления за участие, вкл. посоченото в Насоките ограничение на дела на БФП на проектно ниво, представлява съществено изменение в средата на изпълнение на финансовия инструмент. ФМФИБ счита, че такава промяна би влязла в противоречие със законовите разпоредби на ЗОП и би изложила на риск успешното усвояване на ресурса по ПОБ на програмата.

Наред с гореизложеното, въвеждането на таван от 50 % за размера на БФП създава обективни предпоставки за следните негативни последици:

- Елиминиране на проекти с по-нисък потенциал за генериране на приходи

Следва да се има предвид, че преобладаващата част от обектите от национално и световно значение, включени в Регистъра на Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН), имат сравнително нисък потенциал за генериране на приходи, като същевременно се характеризират с изключителен принос в националното и световно културно наследство.

Въвеждането на задължително финансиране от най-малко 50% чрез финансов инструмент, по същество, ще доведе до отхвърляне на проектни предложения за реновиране на обекти от национално и световно значение, които имат нужда от значителни средства за дейности за реставрация и консервация и сравнително нисък потенциал за генериране на приходи, необходими за обслужване на кредитното финансиране. Това предполага необходимостта от по-висок дял на БФП в общото финансиране на проекта.

- Елиминиране на част от допустимите конкретни бенефициенти

Министерство на културата и общините в България, като допустими бенефициенти по процедурата, имат лимитирани възможности за дългово финансиране поради редица ограничения във връзка с поемането на дълг. Лимитът от 50% БФП на проектно ниво би ограничил съществено възможността за кандидатстване на общините и Министерство на културата, които отговарят за управлението на обектите от национално и световно

	<p>значение държавна и общинска собственост, представляващи съществена част от обектите в списъка на НИНКН. Това вероятно ще рефлектира в демотивация на Министерство на културата и общините да подготвят и изпълняват проекти по Приоритетна ос 6.</p> <p>Предвид гореизложеното, предлагаме от Насоките да отпадне ограничението от 50 % БФП от финансирането за проекта, като се замени с текст, регламентиращ, че с оглед осигуряване на жизнеспособност на проекта, размерът на БФП за всеки проект се определя на базата на анализ на неговия бизнес план.</p> <p>2. Относно въвеждането на времево ограничение за осъществяване на проект</p> <p>В т. 18 от проекта на Насоките за кандидатстване е въведен максимален срок за изпълнение на проект, съгласно който: „Планираната продължителност на всеки проект, включително дейностите, предвидени в него, не може да надвишава 24 месеца.“</p> <p>В проекта на Насоки се уточнява, че горепосоченият срок следва да включва и следните процеси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подготовка и одобрение на техническата документация; - издаване на необходимите разрешителни и съгласувателни документи; - провеждане на обществени поръчки за строителство, услуга и/или доставка; - процес по строителство и въвеждане в експлоатация; - отчетност на изпълнението; - подаване на искане за окончателно плащане и др. <p>Във връзка с горепосоченото, ФМФИБ счита, че предвиденият срок не отразява по адекватен начин необходимостта от извършване на множество времеемки процеси. Опитът по JESSICA показва, че съгласувателните процедури по Закона за културното наследство може да отнемат значителен период от време, в някои случаи над 1 година.</p> <p>Друг процес, който би могъл да забави съществено изпълнението на проекта, е провеждането на обществени поръчки за избор на изпълнител за проектиране и</p>	<p>2.Предвиденият в Насоките за кандидатстване срок за изпълнение на проектното предложение, финансирано с БФП, от 24 месеца е свързан с изпълнение само на дейностите, финансирани с БФП. В тази връзка и предвид напредналия етап в изпълнението на програмата, УО на ОПРР 2014-2020 счита, че цитираният срок е реалистичен, предвид че в случай на обжалване на процедури за избор на изпълнител, договорът за БФП може да бъде временно спрян в съответствие с общите условия и ЗУСЕСИФ.</p> <p>В допълнение, в образеца на административен договор е дадена възможност, при изключителни случаи, срокът на договора да започне да тече от дата, различна от тази на подписването му.</p>
--	--	--

на изпълнител за СМР, които в случай на обжалване биха могли да доведат до невъзможност за спазване на посочения 24-месечен срок. Следва да се отчете факта, че подготвени проекти на фаза технически/работен проект за извършване на СМР в обекти на културното наследство са по-скоро изключение и като правило публичните бенефициенти ще трябва да възложат по реда на ЗОП две обществени поръчки последователно за проектиране и извършването на СМР.

Не на последно място, в Детайлните правила за комбинирана подкрепа е добавено изискване за провеждане на обществено обсъждане на проектните идеи преди тяхното осъществяване, както и изискване за становище от независим експерт във връзка с естетическите качества на проектите. Тези дейности изискват допълнителен период от време в процеса на подготовката на проекта.

В допълнение, въведеното изискване влиза в колизия с текста от Приоритетна ос 6 на ОПРР 2014-2020 (стр.143), съгласно който „срокът за изпълнение на проект се планира да бъде 3 години, с евентуално удължаване на договорите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и заеми при необходимост.“

Предвид гореизложеното, предлагаме от Насоките да отпадне ограничението от 24 месеца, като се замени с текст, регламентиращ, че „срокът за изпълнение на проекта следва да се планира до 36 месеца, с евентуално удължаване на договорите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и заеми при необходимост, като се осигури, че всички дейности по проекта следва да приключат и съответните разходи да се разплатят преди 31.12.2023 г.“

3. Относно предвиденото ограничение на типа разходи, допустими за финансиране с БФП

В т. 15 „Категории разходи, допустими за финансиране“ от проекта на Насоките за кандидатстване е поставено изискването „със средства от БФП да се финансират само разходи за строително-монтажни работи“.

Считаме, че изискването БФП да финансира само разходи за СМР има твърде рестриктивен характер и ограничава необосновано обхвата на дейностите, допустими за финансиране съгласно Приоритетна ос 6 на ОПРР. С оглед на разпоредбите на ПМС 189/28.07.2016 г. и ЗУСЕСИФ, ФМФИБ не намира

3.В Насоките за кандидатстване е записано, че със средства от БФП могат да се финансират само разходи за строително-монтажни работи, вкл. консервационно-реставрационни работи. В допълнение, в Насоките за кандидатстване е предвидено в случай че размерът на БФП (съгласно документа относно структурата на финансирането на проекта и необходимия размер на БФП) е по-голям от стойността на допустимите разходи за СМР, по изключение, в разходите, финансирани от

	<p>нормативни основания за такова ограничаване на допустимите разходи за БФП. В допълнение, изискването влиза в противоречие и с приетия от УО и ФМФИБ подход, описан в Детайлните правила за комбинирана подкрепа, а именно на база на анализ финансовият посредник да предложи структурата на финансиране в съответствие с типа на дейностите и приходите от тях.</p> <p>Въвеждането на ограничение за финансиране чрез БФП само на разходи за СМР на практика означава че всички други дейности следва да се финансират чрез ФИ или чрез собствени средства на бенефициента, в това число: услуги по проектиране, съгласуване, популяризиране, доставка на оборудване, въвеждане на техники и програми за превод, екскурзоводски услуги, развитието на туристически продукти (на основата на подпомаганите атракции) и пазарна информация, като маркетингови проучвания и анализи на въздействието, регионални проучвания на посетителите, разработка на маркетингови и рекламни стратегии и програми за туристически продукти, създаване на туристически пакети и рекламни дейности – подготовка и разпространение на информационни и рекламни материали за туристически продукти, допълнителни дребномащабни неинфраструктурни дейности, имащи пряка връзка с подкрепяните атракции, обучение на персонала, работещ в подкрепяните атракции, информиране на обществеността, включително чрез кампании за подобряване на осведомеността относно културното наследство и неговото опазване и съхранение и др.</p> <p>По същество това изискване компрометира предвиденото комбиниране на подкрепа при финансиране на проектите чрез БФП и ФИ за изпълнение на посочените в Приоритетна ос 6 от ОПРР примерни допустими дейности.</p> <p>Предвид гореизложеното, предлагаме от Насоките да отпадне ограничението за финансиране с БФП единствено на разходи за СМР, като се замени с текст, регламентиращ, че допустимите разходи се определят в съответствие с ПМС № 189/ 28.07.2016 г.</p> <p>4. Относно предвидения краен срок за подаване на проектно предложение</p> <p>В точка 23 от проекта на Насоки се въвежда ограничение за краен срок за подаване на проектите предложения, а именно 31 декември 2021 г. Считаме, че няма нормативно или програмно основание да се редуцира с 2 години възможността на бенефициентите да подават проектни предложения. В</p>	<p>БФП, да могат да бъдат включени и разходи за доставка на оборудване/ обзавеждане.</p> <p>Примерните допустими разходи за финансиране с БФП са ограничени до разходи за СМР и разходи за доставка на оборудване и обзавеждане с оглед постигане на ясно разграничаване на разходите между БФП и финансов инструмент и ускоряване на процеса по верификация на разходите по проектните предложения предвид напредналия етап в изпълнението на оперативната програма.</p> <p>4. Предвид напредналия етап в изпълнението на ОПРР 2014-2020 и с оглед осигуряване на завършеност на финансираните проекти, УО на ОПРР 2014-2020 счита, че предвиденият краен срок за кандидатстване – 31.12.2021 г. не следва да</p>
--	---	--

	<p>допълнение, с оглед на факта че към февруари 2018 г. Насоките за кандидатстване са все още в процес на публични консултации и обсъждане, ФМФИБ счита, че ограничението на срока за кандидатстване не е целесъобразно и крие опасност за пълното усвояване на средствата по ПО 6.</p> <p>ФМФИБ счита, че не би следвало да се ограничава подаването на подготвено проектно предложение и след посочения срок, при условие че се изпълни до края на периода на допустимост. Случаи на подадени и успешно изпълнени проекти в рамките на двугодишния срок преди края на периода на допустимост са налице и по инициативата JESSICA в рамките на ОПРР 2007-2013.</p> <p>В тази връзка, предлагаме от Насоките да отпадне крайния срок на подаване на проектно предложение до 31.12.2021 г., като се замени с текст, регламентиращ, че „разходите са допустими за финансиране, ако са направени от бенефициента и платени до 31 декември 2023 г.“</p> <p>5. Относно участието на партньори при изпълнението на проектите</p> <p>В т. 11 от проекта на Насоки е посочено, че допустими партньори могат да бъдат публични и частни организации, когато участват в ПЧП по смисъла на чл. 3(8) от ПМС 189/28.07.2016 г.</p> <p>Като уточнение към т. 11 е посочено, че „Партньори могат да участват в проекта само по отношение на дейности за развитие на регионални туристически продукти, ако такива са включени в проектното предложение“.</p> <p>Предвид характера на обектите от национално и световно значение и ограниченията на допустимите бенефициенти да ползват дългово финансиране, включително що се отнася до институции на вероизповеданията и техни местни подразделения, се очаква проектите, финансирани по ПО6, да бъдат изпълнявани основно посредством ПЧП. В този смисъл, допустимите партньори се очаква да играят водеща роля в изпълнението на проекта, включително по отношение на подкрепата чрез ФИ. Ограничението на тяхното участие до дейностите по развитие на туристически продукти би могло да попречи на структурирането на финансирането на проекта от гледна точка на приходогенериращи дейности, които биха могли да се поемат от частния партньор в ПЧП.</p> <p>В ОПРР 2014-2020 (стр.136) изрично е посочено, че „крайни получатели на помощта могат да бъдат публични и частни организации и публично-частни</p>	<p>се променя. В случай на наличие на свободен ресурс по процедурата към 2021 г., УО може да предприеме действия по удължаване на крайния срок за кандидатстване.</p> <p>5. В процеса на съгласуване на проекта на Насоки беше уточнена ролята и възможностите за участие на партньорите при изпълнение на проектните предложения по процедурата, поради което е ревизиран текстът на точка 12 „Допустими партньори“ като е описано, че при кандидатстването за БФП не се допуска участието на партньори, а партньори могат да участват при кандидатстването пред финансов посредник. В допълнение, с оглед осигуряване на обвързаност на инвестициите с БФП и финансов инструмент, в проекта на административен договор, в раздел VI. е въведен нов чл. 43, в който се уточнява, че партньорство е допустимо за целите на финансирането с финансов инструмент и в него се посочва конкретният получател на финансирането с финансов инструмент.</p> <p>По отношение на публично-частните партньорства (ПЧП) УО на ОПРР 2014-2020 не е компетентната институция, която да предложи подход за</p>
--	--	--

<p>партньорства в смисъла на юридическо или физическо лице, което получава финансова подкрепа от финансов инструмент.“</p> <p>В допълнение, ограничението на участието на частния партньор в ПЧП влиза в противоречие с приетия от УО и ФМФИБ подход финансовият посредник, на база на анализ от негова страна, да предлага структурата на финансиране в съответствие с типа на финансираните дейности и приходите, свързани с тях.</p> <p>В проекта на Административен договор, в раздел IV, е посочено, че бенефициентът изпълнява проекта без участието на партньори, което противоречи на предвиденото в ОПРР изпълнение чрез ПЧП.</p> <p>Комбинираното финансиране на проекта по същество означава, че следва да се регламентира механизъм, с който да се осигури, че едно и също юридическо лице получава БФП и подкрепата от ФГР или да се регламентира приемлива форма на установяване на партньорски отношения между конкретния бенефициент на БФП и неговия/те партньор/и, сключили договор за кредитно финансиране за същия проект с ФГР.</p> <p>Предвид гореизложеното предлагаме от Насоките да отпадне ограничението за партньори „да участват в проекта само по отношение на дейности за развитие на регионални туристически продукти, ако такива са включени в проектното предложение“, като се замени с текст, регламентиращ, че проектът може да се изпълни под формата на ПЧП.</p> <p>В допълнение, предлагаме УО на ОПРР да посочи приемлив за УО подход за създаване на ПЧП за изпълнение на проект по ПО 6 „Регионален туризъм“ и да включи към приложенията на Насоките образец на декларация/договор за партньорство или друг подходящ документ.</p> <p>6. Относно необходимо съфинансиране</p> <p>Съгласно т. 10 от проекта на Насоки, „съфинансиране от конкретния бенефициент като част от националното съфинансиране (15%) в рамките на БФП (100%) не се изисква“.</p> <p>ФМФИБ не възразява на посоченото в т.10, но счита, че е добре да се уточни, че предвид задължителното финансиране на проекта чрез комбиниране на БФП и ФИ, бенефициентът следва да има предвид, че съгласно Инвестиционната</p>	<p>създаването им.</p> <p>6. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар. В тази връзка, текстът в т.10 от Насоките за кандидатстване по процедурата е допълнен.</p>
--	--

	<p>стратегия за ФИ по ОПРР, минимум 15% от разходите по проекта (с възможност за тяхното редуциране до 5 % за проекти с изразен социален ефект) следва да бъдат предоставени от крайните получатели, с изключение на общински/публични крайни получатели, за които е допустимо финансиране на 100 % от допустимите разходи по проекта, когато се смята, че общината/публичният орган не е в състояние да осигури своя принос и това на практика би възпрепятствало разработването/финансирането на проекта.</p> <p>7. Относно максимален размер на помощта</p> <p>В т.9 от Насоките е посочено, че максималният размер на помощта е 9 779 150,00 лв. за проектно предложение, което включва обект от национално значение и 19 558 300,00 лв. за проектно предложение, което включва обект от световно значение.</p> <p>В ОПРР 2014-2020 (стр.139) е предвидено, че ще бъдат подпомагани само дребномащабни проекти за културен и устойчив туризъм съгласно член 3, параграф 1, буква д) от Регламента за ЕФРР, като е посочено, че проект се разглежда като дребномащабен, ако общата му стойност е по-малка от или равна на 5 млн. евро или до 10 млн. евро за инфраструктура, представляваща световно културно наследство.</p> <p>Същевременно, както бе посочено в т.6 общата стойност на проекта може да се финансира чрез БФП, кредит от ФГР и собствени средства на бенефициента/краен получател.</p> <p>В допълнение следва да се отчете че при подкрепа чрез ФИ размерът на помощта по смисъла на приложимите правила за държавни помощи по чл.53 от Регламент 651/2014 или Регламент 1407/2013 е само изчисленият брутен еквивалент на безвъзмездната помощ, който е значително по-нисък от размера на кредита.</p> <p>В тази връзка, предлагаме текстът в т.9 от Насоките да се измени като се посочи, че общата стойност на проекта следва да е до 9 779 150,00 лв. за проектно предложение, което включва обект от национално значение или до 19 558 300,00 лв. за проектно предложение, което включва обект от световно значение, като с оглед осигуряване на жизнеспособност на проекта, размерът на БФП за всеки проект се определя на базата на анализ на неговия бизнес план.</p>	<p>7. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар. В тази връзка, текстът в т.9 от Насоките за кандидатстване по процедурата е допълнен.</p>
--	---	--

	<p>8. Относно неизчерпателно посочване на допустимите дейности</p> <p>В т. 13 „Допустими дейности на ниво комбинирана подкрепа“ от проекта на Насоки не са изчерпателно посочени всички примерни допустими дейности по т. 2.А.6.1 на ОПРР 2014-2020, допустими за финансиране по Приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“.</p> <p>В тази връзка, в т. 13 следва да се добави следната дейност:</p> <p>„Дребномащабни, приходогенериращи инвестиции в търговски зони и заведения за обществено хранене, места за настаняване, съоръжения за активен отдих в рамките на културния обект или пряко свързани с него в рамките на цялостния туристически продукт, които могат да бъдат подпомогнати с финансови инструменти.“,</p> <p>както и да се добави следното уточнение (подчертано по-долу), пропуснато в една от дейностите в Насоките, въпреки че е допустима дейност съгласно текста на ОПРР 2014-2020 и Техническата спецификация на ФГР:</p> <p>„Развитие на допълнителна дребномащабна техническа инфраструктура в района на атракциите, необходима за посещението им (ВиК, детски площадки, съоръжения за отдих и спорт, зелени площи, осветление и ел. инсталация, тоалетни, паркинги, малки съоръжения за събиране на отпадъци, комунални услуги и съоръжения, обслужващи туристическата атракция и посетителите), когато същите са общодостъпни и за ползването им не се събират такси.“</p> <p>9. Относно индикаторите на ниво проект (комбинирано финансиране)</p> <p>На ниво проект (комбинирано финансиране), което се подава към финансовия посредник, кандидатите следва да заложат и предоставят информация за следните индикатори за продукт:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Устойчив туризъм: Ръст в очаквания брой посещения на подпомогнатите обекти на културното или природното наследство и туристически атракции – посещения/година; - Разработени туристически продукти за обектите на културното наследство от национално и световно значение – брой; <p>като:</p>	<p>8. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар. В тази връзка, текстът в т.13 от Насоките за кандидатстване по процедурата е допълнен.</p> <p>9. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар. В тази връзка, текстът в т.7 от Насоките за кандидатстване по процедурата е допълнен.</p>
--	--	--

	<p>- В рамките на всяко проектно предложение (комбинирано финансиране) следва да бъде разработен един цялостен туристически продукт за включените в него обекти на културното наследство от национално и световно значение, т.е. целевата стойност на индикатора „Разработени туристически продукти за обектите на културното наследство от национално и световно значение“ следва да бъде 1 брой.</p> <p>- Целевата стойност на индикаторите за продукт се подават към финансовия посредник на етапа на кандидатстване за финансиране чрез финансов инструмент.</p> <p>Предвид че Насоките третират кандидатстването при финансовия посредник, би било добре да има ясни указания за формуляра за кандидатстване в ИСУН, по отношение на това кои индикатори следва да подаде бенефициентът, както и какви данни се подават на етап отчитане изпълнението на проекта и към коя от страните.</p> <p>Това е важно и от гледна точка на изпълнение на Насоките за отчетност относно финансовите инструменти, съгласно които в Приложение I към Регламент 821/2014 Управляващият орган докладва напредъка в изпълнение на финансовите инструменти, включително и постигнатите индикатори за изпълнение. Като в случай на комбинирана подкрепа индикаторите, които следва да бъдат докладвани, трябва да се отнасят само до финансовите инструменти.</p> <p>В тази връзка, предлагаме т.7 „Индикатори на ниво приоритетна ос“ да се разшири, като бъде допълнена с по-подробни указания, съгласно гореописаното.</p> <p>10. Предложения за редакционни промени</p> <p>С оглед по-голяма прецизност на съдържанието на Насоките, предлагаме да се прецизират следните текстове от проекта:</p> <p>- Точка 3 от разясненията, маркирани в поле „ВАЖНО!!!“ към точка 13 „Допустими дейности на ниво комбинирана подкрепа“ от Указанията (стр. 14) поставя следните изисквания:</p> <p>„Всеки проект (комбинация от БФП и финансови инструменти, в т.ч.</p>	<p>10.УО на ОПРР 2014-2020 приема предложените редакционни промени като същите са отразени в Насоките за кандидатстване по процедурата.</p>
--	--	---

приходогенериращите дейности, финансирани от финансовия инструмент) трябва да включва както дейности за реставрация и консервация на дадения обект на културното наследство от национално и световно значение, така и всички останали идентифицирани допустими дейности...“

Считаме, че подобно изискване не отчита разнообразния характер на обектите от световно и национално значение, както и спецификите на всеки от тях, вкл. по отношение на терен, природни дадености, потенциал за изграждане на инфраструктура или наличие на такава и т.н. Отговорност на всеки проектен инициатор е да представи проектно предложение съобразно потенциала на обекта и отчитайки примерните допустими дейности, посочени в ОПРР 2014-2020. В допълнение следва да се има предвид, че текстът на ОПРР 2014-2020 касае „примерни допустими дейности“, които могат да бъдат финансирани по ПОБ, поради което те не следва да се считат за задължителни за всеки от проектите.

С оглед на горепосоченото, предлагаме в горепосочената точка 3 думата „трябва“ да се замени с „може“.

- Точка 5 от разясненията, маркирани в поле „ВАЖНО!!!“ към точка 13 „Допустими дейности на ниво комбинирана подкрепа“ от Насоките (стр. 15) поставя следните изисквания:

„Всички проекти следва да включват мерки, свързани с подобряване на достъпа на хора с увреждания, в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 01.07.2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания.“

Доколкото в даден обект може да са налице необходимите мерки за подобряване на достъпа, предлагаме в горепосочената точка 5 да се добави текст „ако е необходимо“.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО НИКОЛОВА,

С оглед на задължителната комбинация на БФП и ФИ по приоритетна ос 6 на ОПРР 2014-2020, изпълнението на финансовия инструмент ФГР е в пряка зависимост от процедура BG16RFOP001-6.002 „Развитие на туристически атракции“. В тази връзка, за успешното изпълнение на финансовия инструмент

	<p>е от решаващо значение да не се въвеждат допълнителни ограничения за проектите, дейностите по тях, бенефициентите и др., които биха могли да осуетят успешното усвояване на средствата, както и да създадат рестриктивни условия, които в крайна сметка да доведат до отпадането на качествени проекти с потенциал да развият туристическа атракция.</p> <p>В допълнение, въвеждането на ограничения, които не са били обект на дискусия с ФМФИБ в процеса на съгласуване на Финансовото споразумение с ФМФИБ, Детайлните правила за комбинирана подкрепа и Техническа спецификация на ФГР, и в тази връзка не са залегнали в условията на обществената поръчка за избор на финансови посредници за ФГР, би могло да се отрази на процедурата за избор на финансови посредници или да попречи на осъществяването на редица проекти, а от там - и на успешното изпълнение на финансовия инструмент и усвояването на средствата по ПО 6.</p> <p>Вярваме, че съвместното сътрудническо в условия на непрекъснат диалог между УО на ОПРР и ФМФИБ ще доведе до успешно усвояване на наличния ресурс и ще създаде експертиза на национално ниво в областта на предоставяне на комбинирана подкрепа чрез БФП и ФИ.</p> <p>Оставаме на разположение за допълнителни коментари.</p>	
<p>Философски факултет, Софийски университет „Св.Климент Охридски”</p>	<p>В отговор на поканата за предложения и коментари по проекта на Насоки за кандидатстване по процедура BG16RFOP001-6.002 „Развитие на туристически атракции Ви изпращаме нашите предложения.</p> <p>I. Общи констатации</p> <p>1. Предходната кампания имаше за резултат:</p> <p>a. Значително подобряване в състоянието, включително инфраструктурата на ред туристически обекти, свързани с културното наследство.</p> <p>b. Създаване на туристически продукти, които донесоха несъмнени икономически ползи за селищата, в чиято територия се намират.</p> <p>c. Нарастване на обществения, включително експертен интерес, което е необходимо условие за гарантиране на качеството на проектите, изпълнението и устойчивостта им.</p>	

	<p>d. Значително повишаване на интереса на местните власти към опазването и развитието на паметниците на културното наследство.</p> <p>2. Едновременно с това станахме свидетели на недостатъци, които ликвидираха ефекта от някои проекти, и най-вече потенциала им да станат атрактивни туристически продукти, увредиха национални културни ценности и станаха обект на присмех. Сред тях бихме открили:</p> <p>a. Възпроизвеждането на еднотипни проекти с еднотипни атракции, които по дефиниция са антитезата на успешна туристическа стратегия.</p> <p>b. Непрофесионални проекти и решения, които произвеждат еkleктични продукти а ла дисниленд, които предизвикват ирония у посетителите. Това обезценява стойността на историческия или природен обект, около който се организира туристическия продукт.</p> <p>c. Стремение към бързо и лесно усвояване на средствата чрез инвестиране в бутафорни и малотрайни решения (стени от итонг, химически тоалетни, серийно производство на „антични“ и „средновековни“ оръжия и пр.), вместо инвестиране в дългосрочни решения.</p> <p>d. Липса на устойчивост след изтичане на срока, в който се финансира поддръжката; липса на сериозен бизнес-план, основан на проучване на публиката и ресурсите на кандидатстващата организация.</p> <p>3. Приветстваме усилията на предложения проект за Насоки да коригира недостатъците на предишната кампания и най-вече:</p> <p>a. Изискването за изцяло завършени и интегрирани туристически продукти за паметници на културата.</p> <p>b. Акцентирането върху развитието на туристическия продукт по екологично и икономически устойчив начин, основано върху продуктово и пазарно разнообразие.</p> <p>c. Стремение към създаване на бранд въз основа на оригиналността и спецификата на обектите.</p> <p>d. Изразената готовност за диверсификация на туристическия продукт, намаляване на териториалната концентрация и по-равномерно разпределение на</p>	
--	---	--

	<p>ползите от туризма.</p> <p>II. Предложения за усъвършенстване на проекта за Насоки</p> <p>Едновременно с положителните елементи, ние сме обезпокоени от липсата на гаранции за постигане на основните цели на програмата – създаване на качествен, устойчив и икономически изгоден туристически продукт, диверсифициран и конкретен, съобразен с нуждите на местното развитие и преодоляващ изолираността. Във връзка с това предлагаме:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. С оглед прозрачност при осъществяването на процедурата да се създаде публичен електронен регистър на подадените проекти. Проектите, засягащи обекти на световното културно-историческо наследство да бъдат публикувани изцяло за обсъждане. 2. Да се конкретизира и публикува процедурата за оценка и по-конкретно: <ol style="list-style-type: none"> a. За всеки обект на световното и националното културно наследство да се предоставя становище на двама професионални археолози, архитекти или реставратори за степента на проучване, застрашеност и нужда от реставрация на паметника, от които единият задължително външен за кандидатстващата община. b. Да се въведе система за оценка на предложенията по същество, а не само от гледна точка на административните, формалните и техническите изисквания. Оценяващият екип да бъде интердисциплинарен и да включва експерти в областта на археологията, историята, туризма, реставрацията, културологията, етнологията, архитектурата. c. За всеки проект да се изисква описание и защита на бранда на отделния туристически продукт, основано на спецификата на обекта и на селището/територията/ региона, в който се намира преди разглеждането на кандидатурата. d. Да се дава приоритет на проекти, които предлагат туристически маршрути на основа на тематично и пространствено свързване на два и повече проекта и такива, които включват партньорство с други общини. e. Да се провежда национално публично обсъждане на проектите за обектите от Списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО. 	<p>УО на ОПРР 2014-2020 оценява направените предложения за усъвършенстване на Насоките за кандидатстване по процедурата.</p> <p>1. По отношение на обсъждането на проектите УО на ОПРР 2014-2020 е въвел задължително изискване за провеждането на публично обсъждане за всяко проектно предложение преди подаването му за финансиране. Същото ще бъде изисквано на етапа на кандидатстване пред финансовия посредник.</p> <p>2. По отношение на процедурата по оценка, същата ще бъде детайлизирана и описана от фонд посредниците след финализиране на процедурата по избора им от страна на Фонд мениджъра на финансовите инструменти в България. В допълнение, оценката на проектните предложения ще се извършва на две нива – от една страна от финансовия посредник и от друга – от УО на ОПРР 2014-2020. По отношение на екипите на финансовите посредници, в обществената поръчка за избора им са заложили изисквания за експерти с различна насоченост, включително и в областта на културното наследство.</p> <p>Срокът за промяна на вида и предназначението на изградените/ реконструирани по проекта инфраструктура и закупените активи (оборудване, съоръжения и др.) е съобразен с изискванията на чл. 71 от Регламент № 1303/2013 и в тази връзка не може да бъде променен.</p>
--	--	---

	<p>f. Срокът за забрана за промяна на вида и предназначението на изградените/реконструирани по проекта инфраструктура и закупените активи (оборудване, съоръжения и др.) да бъде удължен на 10 години след крайното плащане към бенефициента.</p> <p>3. Предложения за изисквания при изпълнението на проектите</p> <p>а. Да се създаде спомагателен орган - Експертен съвет за оценка и препоръки относно рекламните и информационни материали с експерти по туризъм, културно наследство и дизайн, включително и международни. Финансираните чрез БФП проекти задължително да внасят за оценка в този съвет предложените за разработка информационни и рекламни материали.</p>	<p>3. Създаването на Експертен съвет за оценка и препоръки относно рекламните и информационни материали не може да бъде осъществено от УО на ОПРР 2014-2020, предвид че посоченото не е част от компетенциите му.</p>
Община Казанлък	<p>Във връзка със специфичния териториален обхват, високата културна стойност и обществената значимост на археологическите резервати и серийните обекти (съгласно чл. 48 на Закона за културното наследство), предлагаме следните пояснения, които да предпоставят тяхното развитие като интегрирани, атрактивни и ефективни културно-туристически продукти:</p> <p>Стр. 7 – Дефиницията „Приоритетната ос е насочена към консервация, опазване, популяризиране и развитие на културното наследство чрез развитие на изцяло завършени и интегрирани туристически продукти за паметници на културата от национално и световно значение.” да се допълни с изречението „Комбинацията от консервация, опазване, популяризиране и развитие на обекти от обхвата на археологически резерват или част от серийни обекти съгласно чл. 48 на Закона за културното наследство се разглежда като развитие на завършени и интегрирани туристически продукти. Резерватите следва да са вписани в Списък на археологическите резервати съгласно чл. 50 (3) от Закона за културното наследство”.</p> <p>Стр. 8 – Дефиницията „По този начин ще бъде предоставена възможност за комбиниране и подкрепа на различни елементи от даден проект за осигуряване на цялостното устойчиво развитие и функциониране на даден обект и превръщането му в интегриран туристически продукт.” да се допълни с изречението „Инвестициите в рамките на археологическия резерват/серийните обекти или пряко свързани с тях са допустими ако допринасят за превръщането на археологическия резерват/серийните обекти в интегриран туристически продукт, вкл. при отдалеченост на отделните инвестиции в рамките на</p>	<p>Предложените пояснения в съответствие с чл. 48 от Закона за културното наследство са свързани с пространствената структура и териториалния обхват на недвижимите културни ценности. Текстовете в Насоките за кандидатстване не изключват кандидатстването с обекти, които представляват археологически резервати или серийни обекти. Изискването, което следва да се спазва при кандидатстване с посочените видове обекти, е минимум един обект в обхвата им да бъде недвижима културна ценност с категория „национално“ или „световно“ значение, включен в регистъра на НИНКН.</p>

	<p>приложимата територия (например община)”. Стр. 13 – Дефиницията „Развитие на обекти на културното наследство от национално и световно значение, в т.ч. религиозни такива, чрез консервация и реставрация, възстановяване, опазване, експониране, социализация, популяризиране, оборудване, въвеждане на техники и програми за превод, екскурзоводски услуги и др.” да се промени като „Развитие на обекти на културното наследство от национално и световно значение, в т.ч. религиозни такива, както и обекти от археологически резерват или от серийни обекти, чрез консервация и реставрация, възстановяване, опазване, експониране, социализация, популяризиране, оборудване, въвеждане на техники и програми за превод, екскурзоводски услуги и др.”</p>	
<p>Българска асоциация на консултантите по европейски програми /БАКЕП/</p>	<p>Във връзка с пуснат за обществено обсъждане проект на насоки за кандидатстване по процедура на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по приоритетна ос 6: „Регионален туризъм, наименование на процедурата: BG16RFOP001-6.002 „Развитие на туристически атракции” прилагаме своите коментари.</p> <p>1. В Техническата спецификация на открита процедура по ЗОП „Изпълнение на финансов инструмент Фонд за Градско Развитие, финансиран със средства по Оперативна Програма „Региони в растеж” 2014-2020, разделена на три обособени позиции“ като част от допустимите дейности за финансиране са посочени:</p> <p>„Дребномащабни, приходогенериращи инвестиции в търговски зони и заведения за обществено хранене, места за настаняване, съоръжения за активен отдих в рамките на културния обект или пряко свързани с него в рамките на цялостния туристически продукт, които могат да бъдат подпомогнати с финансови инструменти;“</p> <p>С оглед правилно структуриране на проектните предложения от страна на допустимите бенефициенти би било добре да се добавят и тези дейности като допустими за финансиране в частта на финансовия инструмент. Насоките за кандидатстване изрично казват, че проектите ще се изпълняват чрез комбинирано финансиране, в тази връзка е необходимо да е ясно какво би могло да се финансира с дълг в допълнение към изрично изписаните дейности,</p>	<p>1. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар. В тази връзка, текстът в т.13 от Насоките за кандидатстване по процедурата е допълнен.</p>

	<p>допустими за финансиране с БФП;</p> <p>2. В Насоките на стр. 8-9 е посочено, че: „Финансирането по приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“ представлява комбинация от финансиране с безвъзмездни средства и финансиране от финансов инструмент. Комбинираното финансиране е предназначено за проекти, които нямат потенциал да генерират достатъчно приходи, за да се финансират изцяло чрез финансови инструменти и се нуждаят от безвъзмездно финансиране, за да са финансово жизнеспособни..... В тази връзка финансовия посредник изготвя документ относно структурата на финансирането на проекта и необходимия размер на БФП.“ От друга страна, на стр. 13 е поставено ограничение за предоставените средства „не повече от 50%“ могат да са предоставени като БФП“. Какво става ако бизнес плана на проекта не може да покрие 50% дълг – това води ли до отхвърляне на проектното предложение?</p> <p>3. Максималните 50% БФП са посочени само на стр. 13, а от останалата част на документа оставаме с впечатление, че съотношението БФП/дълг се определя за всеки проект в зависимост от неговия потенциал да генерира нетни приходи. Това изискване не е заложено в техническата спецификация на открита процедура по ЗОП „Изпълнение на финансов инструмент Фонд за Градско Развитие, финансиран със средства по Оперативна Програма „Региони в растеж“ 2014-2020.</p> <p>4. Процент съфинансиране от бенефициента – в Насоките е заложено, че не се изисква. В откритата процедура по ЗОП за ФГР има заложено минимално съфинансиране от крайните получатели. По този начин двата документа си противоречат.</p> <p>5. Етапните цели за 2018 не са реалистични – стр. 12;</p> <p>6. Стр. 19 –“преките допустими разходи” защо са само за СМР?</p> <p>7. Към допустимите партньори да се включват и държавни институции и др. със собственост върху имоти - национални паметници на културата (НПК), напр. природни паркове, на чиято територия се намират (НПК) с оглед осигуряване на възможност за доизграждане/рехабилитация на съпътстващата инфраструктура към съответния обект.</p>	<p>2. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар. В тази връзка, текстът в Насоките за кандидатстване по процедурата е ревизиран и допълнен.</p> <p>3. С оглед осигуряването на по-голяма гъвкавост от страна на финансовите посредници за предлагане на проектни предложения за комбинирано финансиране с БФП и финансов инструмент и с цел разширяване на възможностите на бенефициентите – публични органи, за кандидатстване по процедурата (вкл. за поемане на задължения – кредити) е взето решение за увеличаване на размера на максимално допустимия размер на БФП на ниво проект от 50% на 85%, което е отразено в текста на Насоките за кандидатстване.</p> <p>4. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар. В тази връзка, текстът в т. 10 от Насоките за кандидатстване по процедурата е допълнен.</p> <p>5. Етапните цели за 2018 г. са заложени в одобрената от Европейската комисия оперативна програма и в тази връзка на този етап са включени в Насоките за кандидатстване само с информативен характер предвид възможните</p>
--	--	---

		<p>санкции за УО в случай на непостигането им.</p> <p>6. В Насоките за кандидатстване е записано, че със средства от БФП могат да се финансират само разходи за строително-монтажни работи, вкл. консервационно-реставрационни работи. В допълнение, в Насоките за кандидатстване е предвидено в случай че размерът на БФП (съгласно документа относно структурата на финансирането на проекта и необходимия размер на БФП) е по-голям от стойността на допустимите разходи за СМР, по изключение, в разходите, финансирани от БФП, да могат да бъдат включени и разходи за доставка на оборудване/ обзавеждане.</p> <p>7. В процеса на съгласуване на проекта на Насоки беше уточнена ролята и възможностите за участие на партньорите при изпълнение на проектните предложения по процедурата, поради което е ревизиран текстът на точка 12 „Допустими партньори“ като е описано, че при кандидатстването за БФП не се допуска участието на партньори, а партньори могат да участват при кандидатстването пред финансовия посредник.</p>
Община Стара Загора	<p>При прочит на процедурата „Развитие на туристически атракции“ не успяхме да разберем, дали документът е насочен към цялостен интегриран подход на ниво дестинация или е насочен само към интегриран подход на ниво конкретна атракция и/или атракции в дадено населено място.</p> <p>Нашето предложение е да се остави възможност на бенефициентите по процедурата да изграждат цялостно интегрирано решение на ниво дестинация, регион, област.</p> <p>Такова интегрирано решение да има възможността да съдържа както нови атракционни, така и вече построени такива с цел да се обединят повече потенциални възможности на дадена дестинация или регион, като така се създаде интегриран туристически продукт, имащ реален шанс да се конкурира на глобалния пазар.</p>	<p>Насоките за кандидатстване по процедурата не ограничават кандидатстването само за конкретна недвижима културна ценност с „национално“ или „световно“ значение, нито на ниво дестинация (с включени по-голям брой културни ценности) с фокус към конкретна недвижима културна ценност с „национално“ или „световно“ значение.</p> <p>Интегрираният туристически продукт, който ще бъде създаден в рамките на процедурата, следва задължително да включва минимум една недвижима културна ценност с „национално“ или „световно“ значение, но в него могат да бъдат включени и други обекти без значение от статута</p>

	<p>В тази връзка, считаме за важно да се предвиди и възможността в процедурата да бъдат включени и обекти на културното наследство, които не са сред включените в регистъра за обекти от национално и световно значение.</p> <p>Изискването обектите, върху които се работи да са част от регистъра на Недвижимите културни ценности (категория национално или световно значение) лишава бенефициентите от възможността да бъдат гъвкави при създаването на интегрирания туристически продукт.</p> <p>Възприятието на туристите за това дали един обект е значим или не, не се влияе само от присъствието му в регистъра на Министерство на културата, а и от конкретния подход към самия обект (артистичен, комуникационен, технологичен).</p> <p>И за да подкрепим горното твърдение нека да разгледаме следната хипотеза:</p> <p>Разполагаме с един или повече обекти, които не са част от Регистъра, но които носят голям потенциал чрез добавянето на артистично, комуникационно или технологично решение да създадат значимо туристическо изживяване. Това ще даде по-добра възможност да се позиционира една дестинация, регион на глобалния туристически пазар.</p> <p>В конкретния пример бихме постигнали генералните цели на програмата, но ограничителното изискване обектите да са част от Регистъра на недвижимите културни ценности може да възпрепятства реализирането на идеята за цялостен и интегриран туристически продукт.</p>	<p>им.</p> <p>Изискването за включването на поне една недвижима културна ценност с „национално“ или „световно“ значение от списъка на НИНКН е заложено в одобрената от Европейската комисия оперативна програма и на този етап не може да бъде променяно.</p>
Община Ардино	<p>Предложение за промяна в настоящия вариант на процедура BG16RFOP001-6.002 “Развитие на туристически атракции”.</p> <p>Във връзка с интерес от страна на община Ардино към инвестиционните възможности, описани в проекта на процедура BG16RFOP001-6002 “Развитие на туристически атракции” и предстоящото и обсъждане, стартиращо на 23.02.2018 г., бихме желали да отправим предложение за промяна в частта от програмата, касаеща процента на безвъзмездната финансова помощ и начина на функциониране на финансовия инструмент.</p> <p>На територията на нашата община се намират два паметника на културата „Дяволския мост“ на река Арда и Тракийското скално светилище „Орлови скали“, с национално значение, публична общинска собственост, с които имаме</p>	<p>С оглед осигуряването на по-голяма гъвкавост от страна на финансовите посредници за предлагане на проектни предложения за комбинирано финансиране с БФП и финансов инструмент и с цел разширяване на възможностите на бенефициентите – публични органи, за кандидатстване по процедурата (вкл. за поемане на задължения – кредити) е взето решение за увеличаване на размера на максимално допустимия размер на БФП на ниво проект от 50% на 85%, което е отразено в текста на Насоките за</p>

	<p>възможност да кандидатствате по предстоящата процедура BG16RFOP001-6.002 “Развитие на туристически атракции”.</p> <p>Един от основните проблеми осуетящи устойчивото развитие и гъвкавото самоуправление на малките общини в България е финансово-бюджетния, който се допълва и от факта, че местните власти имат много ограничени възможности за осигуряване на средства от свои приходоизточници. От своя страна това пречи на успешното справяне с належащи социално-икономически предизвикателства и възпрепятства иницирането на по-сериозни инвестиционни намерения. Тези проблеми се допълват и от фактът, че не малка част от общините функционират в условията на перманентна бюджетна криза, като неразплатените разходи пречат на изпълняването на възложените им отговорности и водят до натрупването на допълнителни пасиви от покриването на лихви, неустойки, просрочени задължения.</p> <p>Съгласно проекта на „Насоките за кандидатстване“ по процедурата за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (БФП) - BG16RFOP001-6002 “Развитие на туристически атракции”, БФП следва да бъде максимум 50% от допустимите по проекта разходи, като останалата част от средствата по проектния бюджет се осигуряват от страна на бенефициента чрез финансов инструмент, на базата на дългово финансиране.</p> <p>Като цяло, нивото на инвестиции в малките общини в България е много ниско, а средствата от бюджетите се изразходват за най-належащите оперативни нужди. Единствената по-мащабна инвестиционна инициативност на такива общини е неразривно свързана с европейски средства. За консервационно-реставрационни работи, изграждане на прилежаща инфраструктура, атракционни, туристически бази и т.н., на обекти с национално и наднационално значение, е необходимо да бъдат използвани максимално възможни средства, с оглед създаването на достатъчно привлекателна дестинация (от туристическа гледна точка) и устойчива във времето инвестиция.</p> <p>В тази връзка и съгласно гореизложеното, при така зададени финансови параметри за БФП и необходимо съфинансиране с дългов финансов инструмент, за община Ардино ще бъде практически невъзможно да реализира своята проектна идея, по процедура BG16RFOP001-6.002 “Развитие на туристически атракции”, тъй като нужния паричен ресурс ще представлява непосилен финансов ангажимент за нас, като в краткосрочен и в дългосрочен</p>	кандидатстване.
--	--	-----------------

	<p>аспект. Само по себе си, настоящата програма представлява единственият сериозен източник на инвестиции за подобен род дейности за години напред и опасността общините да не успеят да се възползват, поради невъзможността да съфинансират толкова голям процент от целевите средства, е изключително сериозна.</p> <p>За да бъде участието по процедурата реалистично обосновано, както за община Ардино, така и за други местни власти със сходни характеристики и затруднения, предлагаме, да бъде направена корекция в проекта на „Насоките за кандидатстване“ по процедура за директно предоставяне на БФП - BG16RFOP001-6.002 “Развитие на туристически атракции”. Промените следва да бъдат в съотношение между БФП и съфинансиране от бенефициента, като нашето предложение е то да бъде в следния размер:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Безвъзмездна финансова помощ – 95 % ➤ Съфинансиране от страна на бенефициента – 5 %. <p>В допълнение предлагаме дълговият финансов инструмент, предвиден като механизъм за съфинансиране, да бъде отделен от пасивите в общинския бюджет, за да се остави финансов потенциал на местната власт за справяне и с предизвикателства от възможно по-широк обхват и обем.</p> <p>С оглед на уникалната възможност за реализиране на туристическия потенциал на община Ардино и утвърждаването на дестинацията като предпочитан обект за посещение, се надяваме да разгледате нашето предложение за корекция на настоящия проект на процедурата за директно предоставяне на БФП BG16RFOP001-6.002 “Развитие на туристически атракции”.</p>	
<p>Министерство на културата</p>	<p>1. На страница 7, т. 2 Приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“ в булет 3 от Проекта, предлагаме преди думата консервация да се добави „реставрация“.</p> <p>Опазването на културното наследство е системен процес на издирване, изучаване, идентификация, документиране, регистрация, консервация, реставрация и адаптация, съгласно чл. 8, ал. 1 от ЗКН. Консервация е базисна дейност за предотвратяване на разрушителните процеси в ценността, за нейното укрепване и поддържане, реставрация - запазване и разкриване на естетическите и историческите стойности на ценността, често скрити, обезобразени или нарушени; реконструкцията се прилага при повторно</p>	<p>1. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар. В тази връзка, текстът в Насоките за кандидатстване е допълнен.</p>

	<p>изграждане на изцяло или частично разрушени структури.</p> <p>2. Навсякъде в Проекта думите „паметници на културата от национално и световно значение“ да бъдат заменени с думите „недвижима културна ценност с категория "световно значение" или "национално значение".</p> <p>3. На страница 8 предлагаме текстът да бъде прецизиран по следния начин: „ще бъдат финансирани цялостни интегрирани туристически продукти, при които консервационно-реставрационните дейности в съответните обекти, „недвижими културни ценности с категория "световно значение" или "национално значение" ще бъдат съпътствани от инфраструктурни и маркетингови дейности, както и генериращи приходи дребномащабни инвестиции в рамките на културната атракция или пряко свързани с нея. По този начин ще бъде предоставена възможност за комбиниране и подкрепа на различни елементи от даден проект за осигуряване на цялостното устойчиво развитие и функциониране на даден обект на културното наследство и превръщането му в интегриран туристически продукт.</p> <p>4. На страница 9, булет 3 предлагаме следната редакция: Проектната документация се подава съгласно изискванията на финансовия посредник, като се посочва най-малко: обхват на проекта, допустими дейности, допустими разходи, очаквани източници на финансиране, в т.ч. средства от ФГР, необходима допълваща подкрепа чрез БФП, други средства, принос към индикаторите по ПО 6 и други ключови параметри на инвестицията. Към проектната документация се представя копие от съгласувани съгласно чл. 83 от Закона за културното наследство задание за проектиране или писмено становище по чл. 84 от ЗКН, издадено от Министерство на културата (в зависимост от проектната готовност по даден проект).</p> <p>Редакцията се налага от факта, че съгласно чл. 83, ал. 1, т.1, б “а“ от ЗКН инвестиционните проекти и искания за намеси в защитени територии за опазване на културното наследство се одобряват и строежите се изпълняват по реда на Закона за устройство на територията след съгласуване по реда на чл. 84, ал. 1 и 2 от ЗКН, което се отнася както за в единични културни ценности и в техните граници, така и за охранителни зони на единични културни ценности и в границите на групови културни ценности, ако с режимите за опазване не е определено друго, както и за охранителни зони на групови културни ценности.</p>	<p>2. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар. В тази връзка, текстовете в Насоките за кандидатстване са коригирани.</p> <p>3. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар. В тази връзка, текстът в Насоките за кандидатстване е прецизиран.</p> <p>4. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар. В тази връзка, текстът в Насоките за кандидатстване е коригиран и допълнен.</p>
--	---	--

	<p>Представянето на минимум съгласувано по реда на чл. 84 от ЗКН задание за проектиране е предпоставка за допустимост на предвижданите от кандидатите намеси.</p> <p>5. На страница 10, последен абзац: Конкретни цели, предлагаме текстът да се редактира така: опазване и популяризиране на културното наследство от „недвижими културни ценности със „световно значение“ - вписани в списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО и „национално значение“, вкл. археологически резервати, съгласно чл. 50, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗКН, независимо от пространствената им структура и териториален обхват, чрез развитие на завършени интегрирани туристически продукти, способни да привлекат значителен брой посетители.</p> <p>6. На страница 11, Очаквани резултати: Предлагаме текстът „Опазване и развитие на културното наследство“ да се редактира така: „Опазване и популяризиране на културното наследство“. Като предлагаме вместо българския туризъм, да се посочи „културен туризъм“, с оглед факта, че приоритетната ос е насочена към интервенции, свързани с културно наследство.</p> <p>7. На страница 13, т.11, Допустими кандидати е посочено: „По настоящата процедура за предоставяне на БФП допустими кандидати са: Министерство на културата; Всички общини на територията на Република България; Институции на вероизповеданията и техни местни поделения, които са юридически лица., и допустими партньори</p> <ul style="list-style-type: none"> • неправителствени организации; • всички допустими кандидати по т. 11; • публични и частни организации, когато участват в публично частно партньорство с допустим кандидат по смисъла на чл. 3, ал. 8 от ПМС 189/28.07.2016 г.“ <p>Следва да се има предвид, че съгласно чл. 12, ал. 6 от Закона за културното наследство, дейностите, свързани с опазване на недвижимите културни</p>	<p>5. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар. В тази връзка, текстът в Насоките за кандидатстване е коригиран и допълнен.</p> <p>6. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар. В тази връзка, текстът в Насоките за кандидатстване е коригиран.</p> <p>7. Коментарът е взет предвид при оформянето на пакета документи по процедурата.</p>
--	--	---

	<p>ценности с предоставени права за управление на общини, както и осъществяването на други научни, културни, образователни и туристически дейности се извършват в съответствие с изискванията на този закон от археологически или специализиран исторически музей със седалище на територията на съответната община, а в случай че няма такъв - от най-близкия регионален музей, като отношенията между музея и ведомството или общината се уреждат с договор. Приходите от културни ценности постъпват по бюджета на съответното ведомство или община и се разходват за дейности по опазване на културни ценности, консервация и реставрация, за музейни и други дейности, свързани с опазването на културното наследство.</p> <p>8. На Страница 13, Допустими дейности:</p> <p>8.1. Предлагаме да бъде добавена като допустима дейност и археологическо наблюдение. Съгласно чл. 161 от Закона за културното наследство осъществяването на инвестиционни проекти на физически и юридически лица в територии, за които има данни за наличие на археологически обекти, задължително се предхожда от предварителни археологически проучвания, с които се установява дали те няма да бъдат засегнати или нарушени. На археологическите обекти, разкрити при тези проучвания, се провеждат спасителни разкопки преди началото на строителните работи. В процеса на строителните дейности се провежда наблюдение от археолози. В тази връзка предлагаме да се впише конкретен текст в насоките по отношение степента на завършеност на археологическите проучвания.</p> <p>8.2. Предлагаме следната редакция на т. 3 - Инфраструктурни дейности: Развитие на туристическата инфраструктура, необходима за нуждите на атракциите (туристически пътеки и пътеки на здравето, пътеки за катерене, езда и колоездене, места за пикник, указателни табели, посетителските центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство, съгласно чл. 3, ал. 2, т. 9 от ЗТ. С оглед факта, че съгласно чл. 3, ал.2, т. 21 от ЗТ туристически обекти са и недвижимите културни ценности по Закона за културното наследство, културните институти по Закона за закрила и развитие на културата, защитените територии по Закона за защитените територии - в случай че са социализирани и предлагат условия за приемане и обслужване на туристически посещения и в съответствие с режимите за опазването им и с вътрешните правилници на лицата, на които е предоставено правото на</p>	<p>8. Допустимите дейности по процедурата съответстват на допустими дейности в одобрената от Европейската комисия ОПРР 2014-2020 и в тази връзка не могат да бъдат променяни и/или разширявани.</p> <p>По отношение на предлаганата редакция на точка 3 от допустимите дейности в Насоките за кандидатстване, същата е допълнена с оглед спазването на нормативната уредба и внасянето на яснота относно конкретната допустима дейност.</p>
--	---	---

	<p>управление, предлагаме да бъде обмислена възможността посетителските центрове, в рамките на недвижимите културни ценности, да бъдат финансирани с БФП.</p> <p>9. На страница 31, в каре Важно, т. 2 е посочено: „да не променя собствеността или владението на обектите на инвестиция по проекта, с което се дава на дадено търговско дружество или публично правна организация неправомерно преимущество;“ Съгласно чл. 12, ал.1, т. 3 от Закона за културното наследство, недвижими археологически културни ценности - публична държавна собственост, се предоставят безвъзмездно за управление на ведомства и общини за осъществяване на дейности, свързани с опазването и представянето на културни ценности, за срок до 10 години по предложение на министъра на културата. Максималния срок за предоставяне на недвижими културни ценности за управление е 10 години. В Насоките е посочено, че към проектното предложение трябва да бъде приложена декларация от конкретния бенефициент, с която се гарантира, че е осигурена устойчивост за предложени проект и че видът и предназначението на изградените/ реконструирани по проекта инфраструктура и закупените активи (оборудване, съоръжения и др.) няма да бъде променяно за период не по-малък от 5 години след крайното плащане към бенефициента. Не е ясно, с оглед сроковете за които се предоставя комбинирано предоставяне на подкрепа чрез безвъзмездната финансова помощ и финансов инструмент до каква степен са съобразени с цитираните по-горе срокове.</p> <p>10. В проекта на Насоки е посочено, че с БФП се финансират само разходи за СМР, предлагаме текстът да се редактира по следния начин: разходи за СМР и КРР. Предлагаме да бъде обмислена възможността от БФП да бъдат финансирани и разходите за управление на проектите.</p> <p>11. Предлагаме в Насоките да бъде посочен размерът на авансовите плащания, както и процентното разпределение на разходите по бюджетните пера/видове дейности.</p>	<p>9. УО е запознат с посочената нормативна разпоредба от Закона за културното наследство. Изискването за осигуряване на устойчивост за предложени проект и че видът и предназначението на изградените/ реконструирани по проекта инфраструктура и закупените активи (оборудване, съоръжения и др.) няма да бъде променяно за период не по-малък от 5 години след крайното плащане към бенефициента произтича от чл. 71 от Регламент № 1303/2013 и в тази връзка не може да бъде променяно. На етапа на кандидатстване, в случай на възникване на хипотеза, съгласно която проектното предложение не може да отговори на нормативната уредба, УО на ОПРР 2014-2020 ще уведоми Министерство на културата и ще се търси съвместно решение.</p> <p>10. УО на ОПРР 2014-2020 приема направения коментар по отношение на дейности за КРР. В тази връзка, текстът в Насоките за кандидатстване е допълнен.</p> <p>11. Размерът на авансовите плащания е посочен в образеца на административен договор за предоставяне на БФП, който е част от пакета документи по процедурата. По отношение на процентните ограничения по видове разходи/бюджетни пера, УО не предвижда такива и в тази връзка същите не са указани в</p>
--	---	---

		текста на Насоките за кандидатстване.
--	--	---------------------------------------